

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Інклюзивне навчання

система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників

Індивідуальна програма розвитку

документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання

Інклюзивне освітнє середовище

сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Корекційно-розвиткові послуги

комплексна система заходів супроводження особи з особливими освітніми потребами у процесі навчання, спрямованих на корекцію порушень шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та мовлення

Психолого-педагогічні послуги

комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку особи з особливими освітніми потребами, що передбачені індивідуальною програмою розвитку та надаються педагогічними працівниками закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, іншими фахівцями

Розумне пристосування

запровадження, якщо це потрібно в конкретному випадку, необхідних модифікацій і адаптацій з метою забезпечення реалізації особами з особливими освітніми потребами конституційного права на освіту нарівні з іншими особами

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Здобувачі освіти

добувачі освіти - вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти

Універсальний дизайн у сфері освіти

дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи спеціального дизайну;

Індивідуальна освітня траєкторія

персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання.

Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Інклюзивно-ресурсний центр

установа, що утворюється з метою забезпечення права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти, в тому числі у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття освіти, шляхом проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи та забезпечення їх системного кваліфікованого супроводу

Комплексна оцінка

збір та інтерпретація інформації про особливості розвитку особи з метою визначення її особливих освітніх потреб та визначення її освітніх труднощів, розроблення рекомендацій щодо її індивідуальної освітньої траєкторії, модифікації чи адаптації освітньої програми (навчальних предметів), організації освітнього середовища, особливостей організації надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг

Мобільний інклюзивно-ресурсний центр

автомобільний транспортний засіб спеціального призначення, обладнаний для проведення комплексної оцінки та здійснення системного кваліфікованого супроводу осіб з особливими освітніми потребами

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Автоматизована система інклюзивно-ресурсних центрів

автоматизована система збирання, оброблення, зберігання та захисту інформації щодо осіб з особливими освітніми потребами та суб'єктів освітньої діяльності, що формується (створюється) та використовується для забезпечення права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти, в тому числі у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття освіти

Освітні труднощі

труднощі у навчанні, які впливають на процес здобуття освіти та результати навчання здобувачів освіти відповідного року навчання

Підтримка в освітньому процесі

підтримка, що надається здобувачам освіти постійно або тимчасово та передбачає створення для них сприятливих для навчання умов у закладі освіти, а також здійснення додаткових заходів, спрямованих на подолання їх освітніх труднощів

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Навчальна програма

документ, що визначає послідовність досягнення результатів навчання учнів з навчального предмета (інтегрованого курсу), опис його змісту та видів навчальної діяльності учнів із зазначенням орієнтовної кількості годин, необхідних на їх провадження, та затверджується педагогічною радою закладу освіти

Освітня програма закладу освіти

документ, що містить комплекс освітніх компонентів, спланованих та організованих закладом освіти для досягнення учнями визначених цією програмою очікуваних результатів навчання, який розробляється і затверджується відповідно до цього Закону

Типова освітня програма

документ, що містить комплекс освітніх компонентів, які забезпечують досягнення учнями результатів навчання, визначених державним стандартом для відповідного рівня повної загальної середньої освіти, що затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Типовий навчальний план

складник типової освітньої програми, що визначає загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в навчальних годинах), його рекомендований розподіл за роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення, послідовність їх вивчення, а також кількість годин на вивчення вибіркових освітніх компонентів, зокрема, навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів

Модельна навчальна програма

документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством

Цикл освітнього процесу

складова рівня повної загальної середньої освіти, що враховує спільні вікові особливості розвитку учнів в організації їх навчальної діяльності (освітнього процесу) та під час формування змісту освіти

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Заклад загальної середньої освіти

юридична особа, основним видом діяльності якої є освітня діяльність, що провадиться на певному рівні (рівнях) повної загальної середньої освіти

Територіальна доступність

сукупність умов, що сприяють забезпеченню права дитини на здобуття якісної повної загальної середньої освіти за кошти державного та місцевого бюджетів у найбільш доступному і наближеному до її місця проживання закладі освіти

Територія обслуговування

адміністративно-територіальна одиниця (її частина, окремі будинки), визначена і закріплена відповідним органом місцевого самоврядування або уповноваженим ним органом за закладом освіти для забезпечення права кожної дитини, яка проживає на цій території, на здобуття початкової та/або базової середньої освіти у найбільш доступному та наближеному до місця проживання дитини закладі освіти

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами

взаємоузгоджена комплексна діяльність фахівців за участі батьків дитини з особливими освітніми потребами, спрямована на створення необхідних умов в освітньому процесі, з метою розвитку особистості дитини, засвоєння нею знань, умінь і навичок, її самореалізації та соціалізації

Вчитель-логопед (дефектолог)

це педагогічний працівник, який займається корекцією мовленнєвого розвитку: вимова звуків, фонетико-фонематичне сприймання, ритм і темп мовлення, голос, порушення писемного та усного мовлення. Вчитель-логопед проводить логопедичні заняття за рекомендаціями інклюзивно-ресурсного центру

Вчитель-сурдопедагог (дефектолог)

це педагогічний працівник, який проводить заняття з формування вимови та з розвитку слухового сприймання, які направлені на формування усного мовлення дітей з порушенням слуху: його сприймання, диференціацію та відтворення. Вчитель-сурдопедагог проводить корекційні заняття за рекомендаціями інклюзивно-ресурсного центру

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Вчитель-тифлопедагог (дефектолог)

це педагогічний працівник, який працює з учнями з порушеннями зору, навчає як отримувати інформацію про навколишній світ, читати (шрифтом Брайля), прищеплює навички самообслуговування, вміння орієнтуватися у просторі. Вчитель-тифлопедагог проводить корекційні заняття за рекомендаціями інклюзивно-ресурсного центру

Вчитель-реабілітолог (дефектолог)

педагогічний працівник, який проводить заняття з учнями, які мають опорно-рухові порушення. Заняття проводяться за рекомендаціями інклюзивно-ресурсного центру.

Олігофренопедагог (вчитель-дефектолог)

педагогічний працівник, який проводить заняття з розвитку психічних процесів, комунікативних навичок, соціальної адаптації, навиків роботи в групі. Заняття проводяться за рекомендаціями інклюзивно-ресурсного центру.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Асистент вчителя

це педагогічний працівник, який забезпечує особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу. Призначається на посаду керівником закладу освіти.

Асистент вчителя працює у класі разом з вчителем.

Асистент дитини

не педагогічний працівник, що супроводжує учня і не втручається в освітній процес. Ним може бути один із батьків, уповноважена ними особа або соціальний працівник. Асистент може бути присутній під час уроків та позакласної роботи, допомагати у пересуванні, відвідуванні туалету, переодяганні, харчуванні дитини в школі тощо

Практичний психолог

педагогічний працівник, який займається вивченням та моніторингом психічного розвитку дитини з особливими освітніми потребами; психологічний супровід; надання корекційно-розвиткових послуг за рекомендаціями інклюзивно-ресурсних центрів; консультативна робота з батьками дитини; просвітницька робота щодо формування психологічної готовності в учасників освітнього процесу до взаємодії в інклюзивному середовищі.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

ІРЦ - Інклюзивно-ресурсний центр

РЦПІО - Ресурсний центр підтримки
інклюзивної освіти

ІПР - Індивідуальна програма
розвитку

ІПР - Індивідуальна програма
реабілітації

ІНП - Індивідуальний навчальний
план

КППС - Команда психолого-
педагогічного супроводу

ООП - Особливі освітні потреби

УО - Управління освіти

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Заклад дошкільної освіти

навчальний заклад, що забезпечує реалізацію права дитини на здобуття дошкільної освіти, її фізичний, розумовий і духовний розвиток, соціальну адаптацію та готовність продовжувати освіту.

Базовий компонент дошкільної освіти

це державний стандарт, що містить норми і положення, які визначають державні вимоги до рівня розвиненості та вихованості дитини дошкільного віку, а також умови, за яких вони можуть бути досягнуті.

Освітня програма

це єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих закладом дошкільної освіти для досягнення вихованцями результатів навчання (набуття компетентностей), визначених Базовим компонентом дошкільної освіти.

Педагогічний працівник закладу дошкільної освіти

особа з високими моральними якостями, яка має вищу педагогічну освіту за відповідною спеціальністю та/або професійну кваліфікацію педагогічного працівника, забезпечує результативність та якість роботи, а також фізичний і психічний стан якої дозволяє виконувати професійні обов'язки.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

МОН України
Міністерство освіти і науки України

ООН
Організація об'єднаних націй

ВООЗ
Всесвітня організація охорони
здоров'я

ЛКК
Лікарсько-консультативна комісія

ЛФК
Лікувальна фізична культура

МКХ
Міжнародна класифікація хвороб

МКФ-ДП
Міжнародна класифікація
функціонування, обмежень
життєдіяльності та здоров'я дітей і
підлітків

ЗДО
Заклад дошкільної освіти

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

ЛКК (лікарсько-консультативна комісія)

клініко-консультативна комісія, колегіальний орган, який створюється на базі державних лікувально-профілактичних установ або при регіональних органах охорони здоров'я

ЛФК (лікувальна фізична культура)

це комплекс фізичних вправ, спрямованих на лікування, реабілітацію та профілактику захворювань опорно-рухового апарату

Раннє втручання

це міждисциплінарна сімейноцентрована система допомоги дітям раннього віку (від народження до 3-х років), спрямована на покращення розвитку дитини та підвищення якості життя родини

Фізична реабілітація

це застосування з лікувальною і профілактичною метою фізичних вправ і природних факторів у комплексному процесі відновлення здоров'я, фізичного стану та працездатності

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Указ Президента України

це нормативно-правовий акт Президента України, який видається з найважливіших питань, віднесених до його компетенції

Розпорядження Президента України

нормативний акт (розпорядження) Президента України, який має індивідуальний організаційний характер

Постанова Кабінету Міністрів

це нормативно-правовий акт Уряду України — Кабінету Міністрів. Постанови приймаються на засіданнях КМУ шляхом голосування більшістю голосів від його посадового складу. Якщо проєкт рішення отримав підтримку рівно половини складу КМУ і за цей проєкт проголосував Прем'єр-міністр України, рішення вважається прийнятим. Постанови, крім постанов, що містять інформацію з обмеженим доступом, набирають чинності з дня їх офіційного опублікування, якщо інше не передбачено самими постановами, але не раніше дня їх опублікування.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Наказ

це розпорядчий документ, який видається керівником установи (структурного підрозділу) на правах єдиноначальності та в межах своєї компетенції, обов'язковий для виконання підлеглими.

Наказ набуває чинності з моменту його підписання, якщо інший термін не вказано в його тексті.

Атестація педагогічних працівників

це система заходів, спрямована на всебічне комплексне оцінювання їх педагогічної діяльності, за якою визначаються відповідність педагогічного працівника займаній посаді, рівень його кваліфікації, присвоюється кваліфікаційна категорія, педагогічне звання.

Метою атестації є стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, росту їх професійної майстерності, розвитку творчої ініціативи, підвищення престижу й авторитету, забезпечення ефективності навчально-виховного процесу.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Супервізія

це новий інструмент професійної підтримки та професійного розвитку педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації завдань Нової української школи. Ключові функції супервізора: консультативна, наставницька, функція фасилітатора (модератора).

Інституційний аудит

це зовнішнє оцінювання роботи школи, під час якого незалежні експерти оцінюють освітні і управлінські процеси та дотримання закладом освіти вимог законодавства. Аудит є новою для України процедурою вивчення освітньої діяльності школи, яка прийшла на зміну державній атестації шкіл.

Сертифікація педагогічних працівників

це зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника, що здійснюється шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи. Сертифікація педагогічного працівника відбувається виключно на добровільних засадах.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи ІПО Університету Грінченка

є основною організаційно-методичною ланкою психологічної служби у системі освіти міста Києва, що здійснює організаційні, координуючі та навчально-методичні функції у галузі практичної психології та соціальної педагогіки.

Ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти ІПО Університету Грінченка

структурний підрозділ Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка. Здійснює підвищення професійної компетентності педагогічних працівників ІРЦ, закладів освіти щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами шляхом організації та проведення, зокрема, тренінгів, семінарів, вебінарів; надає консультативно-методичну допомогу з питань навчання дітей з особливими освітніми потребами керівникам та педагогічним працівникам закладів освіти, ІРЦ та усім зацікавленим особам.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Арт-терапія

це турбота про емоційне самопочуття і психологічне здоров'я дитини через художню діяльність. Вона відіграє важливу роль у розвитку і корекції емоційного світу дитини.

Мета арт-терапевтичних занять з дітьми - не навчити їх красиво малювати або писати вірші, а «розбудити емоції».

Діти на заняттях захоплюються творчістю, виявляють експресію, виражають свої почуття, знаходять нестандартні рішення.

Ізотерапія

терапевтична робота з малюнком, в основі якої лежить принцип впливу кольору на психіку.

Працюючи з певним кольором, можна аналізувати психологічний стан дитини.

Робота буває індивідуальна та групова, по чітко заданими правилами або малюнок спонтанний.

Терапевтична гра

дитина навчається взаємодії з оточуючими та кращому розумінню себе не директивами педагога, а у процесі ігрової комунікації.

Ігрові техніки арт-терапії в роботі з дітьми вважаються найефективнішими.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Казкотерапія

незвичайний, але ефективний терапевтичний інструмент. Базується на виникненні зв'язку між вигаданим світом казки та реальністю.

Особливістю психіки дитини є те, що казка для малюка - це справжній світ, тому педагоги та психологи часто «закладають» у казку ситуації, образ мислення і поведінку героїв, які формують у дитині необхідні якості.

Пісочна терапія

це один з методів арт-терапії, який передбачає взаємодію з піском. Він є способом спілкування дитини або дорослого з навколишнім світом і самим собою, а також засобом зняття внутрішньої напруги.

Ефективність методу базується на благотворній дії піску на дрібну моторику, відповідно, поліпшуються когнітивні та психічні функції організму.

Каністерапія

метод позитивного психосоціального і фізіореабілітаційного впливу на людей, які цього потребують, через спеціально керованих і навчених собак.

Сприяє розвитку розумових й емоційних здібностей, поліпшенню рухових функцій та моторики.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Абілітація

система заходів та соціальних послуг, спрямованих на опанування особою знань та навичок, необхідних для її незалежного проживання в соціальному середовищі: усвідомлення своїх можливостей та потреб, соціальних ролей, розуміння прав та обов'язків, уміння здійснювати самообслуговування

Реабілітація

це комплекс заходів спрямованих на відновлення здоров'я, функціонального стану і працездатності організму, порушених хворобами, травмами, фізичними, хімічними і соціальними чинниками.

Фізична реабілітація

система заходів, які направлені на організацію і застосування методів, комплексів та різноманітних фізичних занять, які використовуються на певних етапах лікування.

Завдання фізичної реабілітації:

- активація резервних сил та можливостей організму;
- підсилення захисних функцій;
- профілактика можливих ускладнень та рецидивів певних захворювань;
- відновлення, тренування та прискорення лікування органів, систем и їх функціональності

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Ерготерапія

метод активної реабілітації, направлений на відновлення втрачених рухових функцій та дрібної моторики верхніх кінцівок, та включає в себе заняття, спрямовані також на тренування координації рухів, пам'яті й уваги, а також роботу з психологічним станом пацієнта, рівнем його пристосованості до самостійного життя у побуті

Кінезітерапія

лікування рухом — напрямок фізичної терапії, який передбачає виконання активних і пасивних рухів, певних вправ лікувальної гімнастики та роботи на тренажерах для досягнення конкретного терапевтичного результату.

Лікувальний масаж

це медична процедура, яку повинен призначити лікар після консультації. Залежно від поставленого діагнозу вид лікувального масажу може різнитися: він може бути строго зональним (масаж ніг або шиї) або загальним, охоплюючим кілька ділянок (наприклад, масаж всієї спини).

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Логоритміка

це система музично-ритмічних вправ. Вони включають в себе слово, рух і музику.

Заняття по логоритміці допомагають дитині в розвитку мови.

Мнемотехніка

(або мнемоніка, з грецької «mnemonikon» — мистецтво запам'ятовувати) — це сукупність прийомів та способів, які спрощують запам'ятовування і збільшують обсяг пам'яті. Це відбувається завдяки утворенню асоціацій, упорядкуванню інформації у вигляді комплексних візуальних образів.

Су-джок терапія

це нетрадиційний метод корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають порушення мовлення.

Вона передбачає вплив через кисті рук та стопи ніг на організм людини.

Прийоми роботи :

- масаж спеціальною кулькою. Дітям подобається масажувати пальці й долоньки «кульками – їжачками».
- масаж еластичним кільцем.

Су – джок терапію проводять поетапно:

I етап: знайомство дітей із Су – джок терапією, правилами використання;

діти виконують вправи за зразком;

II етап: закріплення знань у вправах, іграх.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Сенсорна інтеграція

це процес, під час якого людина сприймає інформацію через зір, слух, нюх, смак, дотик тощо та опрацьовує її. Саме завдяки сенсорній інтеграції люди можуть правильно реагувати на різні ситуації.

Наприклад, закривати вуха під час дуже гучного звуку чи різко прибирати руку від чогось гарячого.

Картки PECS (Picture Exchange Communication System)

це комунікаційна система обміну зображеннями розроблена в США, як альтернативна методика для дітей і дорослих, мета якої навчити ініціювати комунікацію.

Набір складається з карток, на яких є зображення з основних тем, за допомогою яких дитина, яка має труднощі в комунікації, може виражати свої бажання та потреби.

Артикуляційна гімнастика

система вправ для органів мовленнєвого апарату, що сприяє розвитку дикції. Допомагає поліпшити рухливість органів артикуляційного апарату, збільшити обсяг, силу рухів, а також виробити точність і диференціацію артикуляційних поз.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Пізнавальна діяльність

це процес відображення в мозку людини предметів та явищ дійсності.

Вона складається із серії пізнавальних психічних процесів: відчуття, сприймання, уваги, пам'яті, уяви, мислення і мовлення.

Відчуття

процес відображення мозком людини властивостей предметів і явищ об'єктивної дійсності, які безпосередньо впливають на органи чуття.

Сприймання

пізнавальний психічний процес, який полягає у відображенні людиною предметів і явищ, у сукупності всіх їх якостей при безпосередній дії на органи чуття

Увага

спрямованість психічної діяльності людини та її зосередженість у певний момент на об'єкти або явища, які мають для людини певне значення при одночасному абстрагуванні від інших, в результаті чого вони відображаються повніше, чіткіше, глибше, ніж інші.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Пам'ять

психічний процес, який полягає в закріпленні, збереженні, наступному відтворенні та забуванні минулого досвіду, дає можливість його повторного застосування в життєдіяльності людини.

Уява

це психічний процес створення людиною нових образів на основі її попереднього досвіду. Індивідуальні особливості надають уяві індивідуальну своєрідність

Мислення

це психічний процес узагальненого і опосередкованого відображення в нашій свідомості предметів і явищ реальної дійсності та їх взаємозв'язків, психічний процес, який полягає в розкритті зв'язків і залежності між предметами і явищами. Завдяки мисленню ми пізнаємо якості і властивості об'єктів, недоступні для безпосереднього сприймання органами чуття.

Мовлення

це акт вживання людиною мови для спілкування. Процес обміну думками здійснюється у вигляді усного і письмового мовлення.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Розумові дії

це дії з предметами, відображеними в образах, уявленнях і поняттях про них.

У розумових діях ми можемо виокремити їх головні складові елементи або процеси – розумові операції, які є також механізмами мислення.

Такими є порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, класифікація, систематизація.

Порівняння

це встановлення подібності й відмінності між предметами та явищами.

Операції порівняння можуть бути різними за складністю, залежно від завдання чи змісту порівнюваних об'єктів.

Аналіз

являє собою мисленнєвий поділ предметів свідомості, виокремлення у них їх частин, сторін, аспектів, елементів, ознак і властивостей.

Аналіз потрібний для розуміння сутності предмета, але сам його не забезпечує. Розуміння потребує не лише аналізу, але й синтезу.

Синтез

це об'єднання окремих частин, сторін, аспектів, елементів, ознак і властивостей об'єктів у єдине, якісно нове ціле.

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Абстрагування

уявне відокремлення одних ознак і властивостей предметів від інших їхніх рис і від самих предметів, яким вони властиві.

Слово “абстрагувати” походить від латинського “abstragete” – відволікати, відтягати.

Узагальнення

операція узагальнення виявляється в мисленнєвому об'єднанні предметів, явищ у групи з істотними ознаками, виокремленими в процесі абстрагування.

Узагальнення – це продовження і поглиблення синтезувальної діяльності мозку за допомогою слова.

Класифікація

узагальнення виокремлених рис предметів та явищ дає можливість групувати об'єкти за видовими, родовими й іншими ознаками. Класифікація здійснюється з метою розмежування та наступного об'єднання предметів на основі їх спільних істотних ознак. Вона сприяє впорядкуванню знань і глибшому розумінню їх смислової структури.

Систематизація

упорядкування знань на підставі гранично широких спільних ознак груп об'єктів

СЛОВНИК ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Наочно-дійове мислення

характеризується тим, що в ньому розв'язання завдання безпосередньо включається в саму діяльність.

Наочно-образне мислення

характеризується тим, що завдання за своїм змістом є образним матеріалом, застосовуючи який людина аналізує, порівнює чи узагальнює істотні аспекти в предметах та явищах.

Словесно-логічне мислення

відбувається в словесній формі за допомогою понять, які не мають безпосереднього чуттєвого підґрунтя, властивого сприйманню та уявленню.

Самостійність мислення

характеризується вмінням людини ставити нові завдання й розв'язувати їх без допомоги інших людей. Самостійність мислення ґрунтується на врахуванні знань і досвіду інших людей.

Гнучкість мислення

виявляється в умінні швидко змінювати свої дії при зміні життєвої ситуації, виявляється в готовності швидко переключатися з одного способу розв'язання завдань на інший, змінювати тактику і стратегію їх розв'язування

